

**NHẬN XÉT ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, CẬN LÂM SÀNG
CỦA ĐÁI THÁO ĐƯỜNG THAI KỲ TRÊN THAI PHỤ
SAU THỤ TINH TRONG ỐNG NGHIỆM**

**PGS.TS Nguyễn Khoa Diệu Vân
TS Đinh Bích Thủy
BS Nguyễn Thị Hoài Trang**

ĐẶT VẤN ĐỀ

- ĐTĐTK là rối loạn chuyển hóa thường gặp ở mẹ
- Mẹ bị ĐTĐTK tăng nguy cơ của TSG, MLT, tv chu sinh
- Tỷ lệ **1 – 14%** tùy chủng tộc, tiêu chí chẩn đoán. Gần đây **↑ ~ 40%**
- Tiến bộ HTSS → TTTON ngày càng tăng
- Các YTNC của ĐTĐTK: đa thai, mẹ lớn tuổi, HCBTĐN → thường gặp ở TTTON
- HTSS → **↑ 28%** nguy cơ bị ĐTĐTK (Wang và cs)
- Nhằm MĐ nâng cao nhận thức về bệnh tật liên quan tới ĐTĐTK đưa ra chẩn đoán đúng lúc và chăm sóc phù hợp

MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU

1

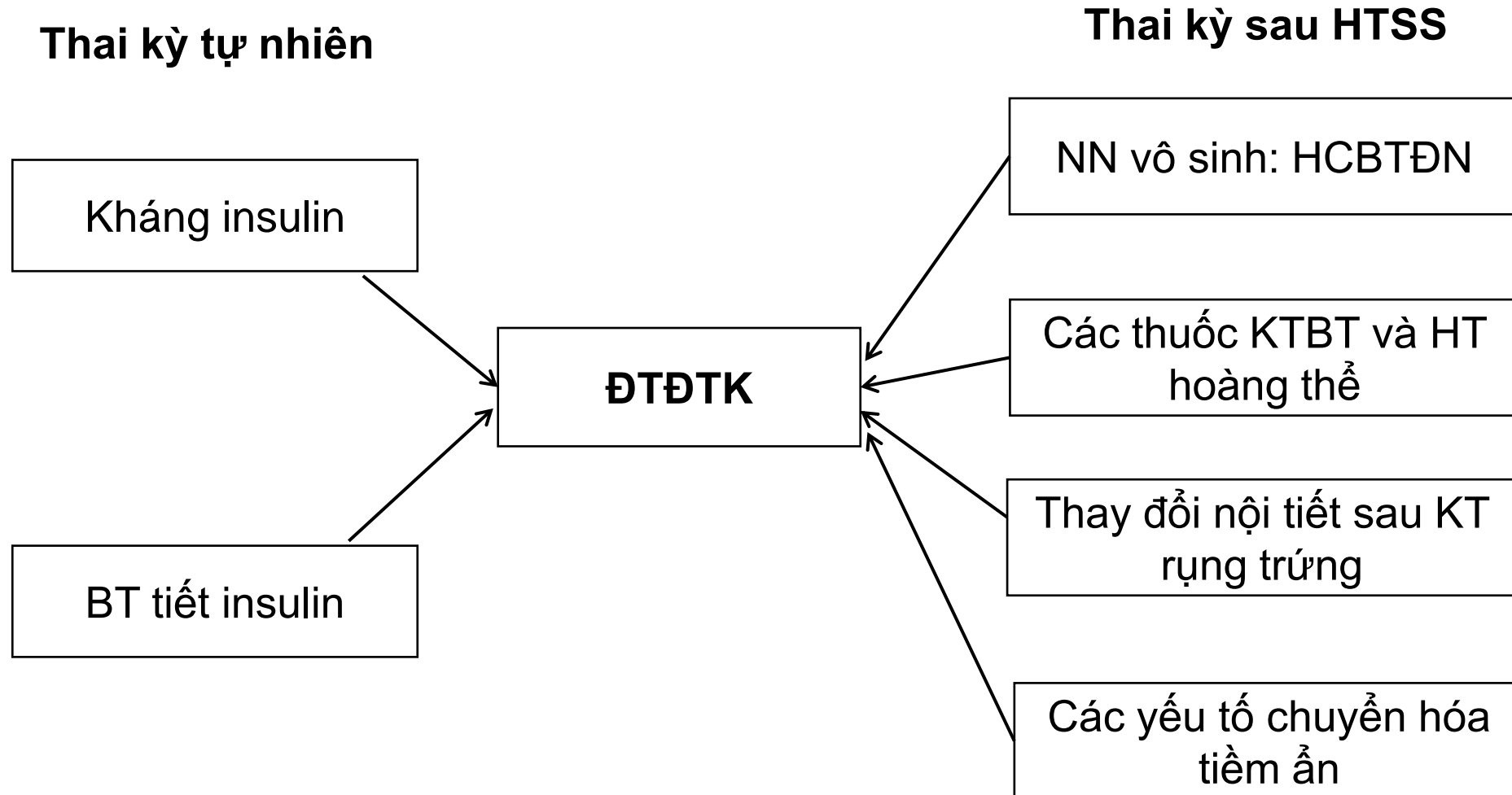
- **Xác định tỷ lệ ĐTĐTK ở thai phụ sau TTTON tuổi thai từ 24 đến 28 tuần**

2

- **Nhận xét đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan ở nhóm đối tượng trên**

TỔNG QUAN

CƠ CHẾ BỆNH SINH CỦA ĐTĐTK SAU HTSS

TỔNG QUAN

CÁC NGHIÊN CỨU VỀ TỶ LỆ ĐTĐTK SAU HTSS

- Y.A. Wang (2013): Mang thai sau HTSS ↑ 28% NC ĐTĐTK
- Asrafi (2014): Mang thai đơn sau HTSS ↑ 2 lần NC ĐTĐTK
- Zhang Jie (2015): Tỷ lệ ĐTĐTK sau HTSS cao hơn vs mang thai TN (11,2% vs 6,81; OR = 1,73)
- Triệu Thị Thanh Tuyền (2015): Tỷ lệ ĐTĐTK sau TTTON là 25,4%

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- **Thời gian:** Từ tháng 11/2015 đến tháng 10/2016
  - **Địa điểm:** Khoa Nội tiết – ĐTD BV Bạch Mai, khoa khám bệnh yêu cầu, BV Phụ sản TW
  - **TKNC:** Nghiên cứu cắt ngang mô tả tiến cứu
  - **Cỡ mẫu:** Thuận tiện
  - **Tiêu chuẩn lựa chọn:** các thai phụ sau TTTON, tuổi thai 24-28 tuần, đồng ý tham gia nghiên cứu
- **Tiêu chuẩn loại trừ:**
    - ✓ BN bị ĐTD trước mang thai
    - ✓ BN bị bệnh ảnh hưởng đến CH glucose: Basedow, suy gan, suy thận, SG, cushing, u tủy thượng thận,...
    - ✓ BN đang sử dụng thuốc ảnh hưởng đến CH glucose: Corticoid, salbutamon, chẹn GC, lợi tiểu thiazide...
    - ✓ BN đang mắc bệnh cấp tính: NK, lao phổi...
    - ✓ Thai phụ đã và đang tiêm thuốc TTP
    - ✓ Thai phụ không đồng ý tham gia NC

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

ĐÁNH GIÁ CÁC SỐ LIỆU THU ĐƯỢC

- **Các YTNC của ĐTĐTK:** Theo HNQT lần thứ 4 về ĐTĐTK
  - ✓ **Tuổi mẹ** ≥ 35
  - ✓ **Thừa cân, béo phì:** BMI trước khi mang thai $\geq 23 \text{ kg/m}^2$
  - ✓ **Glucose niệu dương tính**
  - ✓ **TSGĐ**
  - ✓ **TS con to** $\geq 4 \text{ kg}$
  - ✓ **TS ĐTĐTK** hoặc rối loạn DN glucose
  - ✓ **TS sản khoa** bất thường

- **Phân loại BMI trước mang thai:** WHO KV châu Á-TBD
  - ✓ **Gầy:** BMI $< 18,5$
  - ✓ **Bình thường:** BMI $18,5 - 22,9$
  - ✓ **Thừa cân, béo phì:** BMI ≥ 23

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

ĐÁNH GIÁ SỐ LIỆU THU ĐƯỢC

• Các nguy cơ tai biến cho mẹ

- ✓ **THA:** $\geq 140/90$ mmHg (JNC VII)
- ✓ **TSG-SG:** THA, phù, protein niệu $\geq 0,5$ g/24h
- ✓ **Đẻ non:** khi thai sinh từ 28 $\rightarrow$ <37 tuần
- ✓ **Đa ối:** chỉ số ối > 240 mm hoặc đo 1 khoang ối > 80 mm (theo phương thẳng đứng)
- ✓ **Thai chết lưu:** Thai CL trong TC > 48 giờ
- ✓ **NTTN:** BC niệu > 5000/ml; cyếu ĐN thoái hóa, có nhiều VK > 100.00/ml

• Các nguy cơ tai biến của trẻ sơ sinh

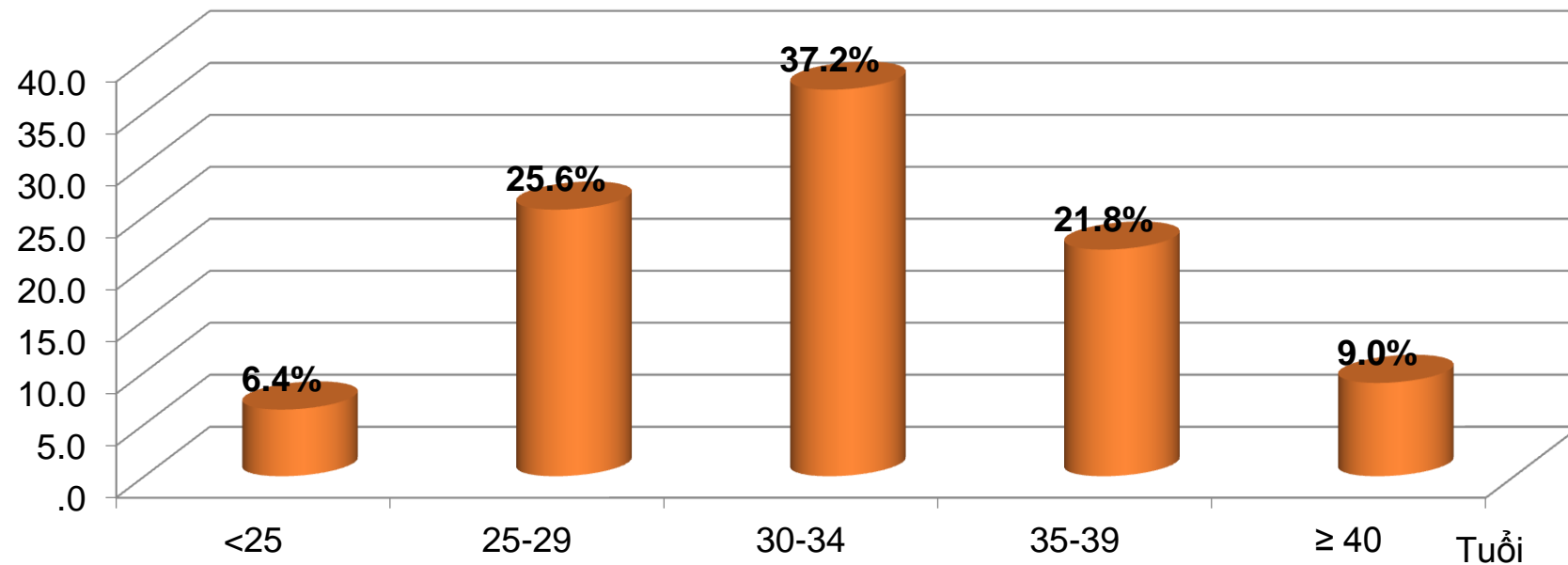
- ✓ **Thai to:** TL sinh trên bách PV 90 so với tuổi thai hoặc > 4 kg
- ✓ **Sơ sinh nhẹ cân:** Khi TLSS < 2,5 kg
- ✓ **Hạ glucose máu sơ sinh:** glucose máu $\leq 2,2$ mmol/l hoặc $\leq 2,8$ mmol/l trong 3 ngày tiếp theo
- ✓ **Ngạt sơ sinh:** Apgar ≤ 7 điểm
- ✓ **Di tật bẩm sinh:**
  - Tiêu hóa: hẹp TQ, tắc ruột, TVH, TVR, TVTB, không hậu môn
  - Di tật hô hấp: hẹp xoang mũi, sứt môi, chẻ vòm hầu
  - Di tật ống TK: TV tuỷ-màng não, thai vô sọ
  - Di tật khác: tim, hệ TK, tứ chi

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm chung

Tuổi TB: 32,18 5,0

Phân bố nhóm tuổi

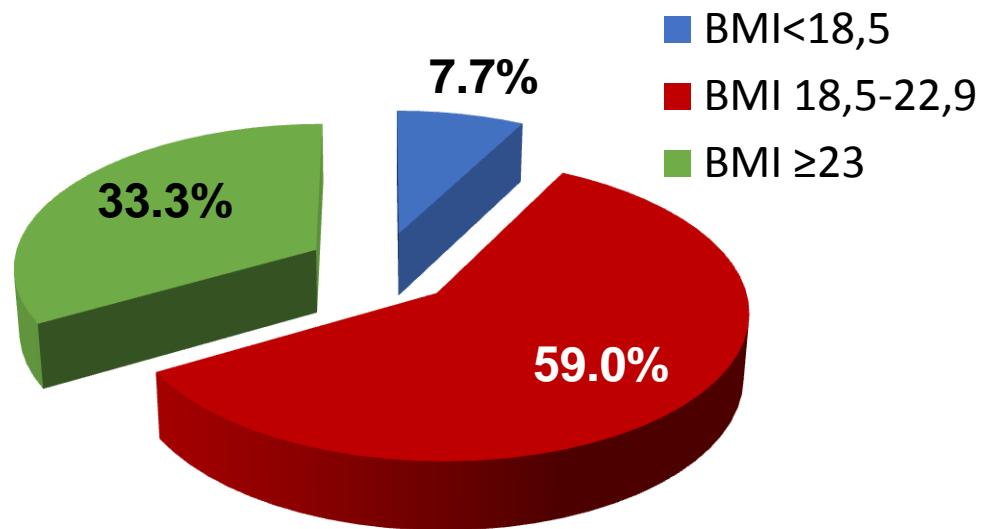
Phạm Thị Tân

Asrafi (2014): 32,5 9 5,0 năm

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm chung

TB: 22 3,4 kg/m²

Phân bố BMI trước mang thai

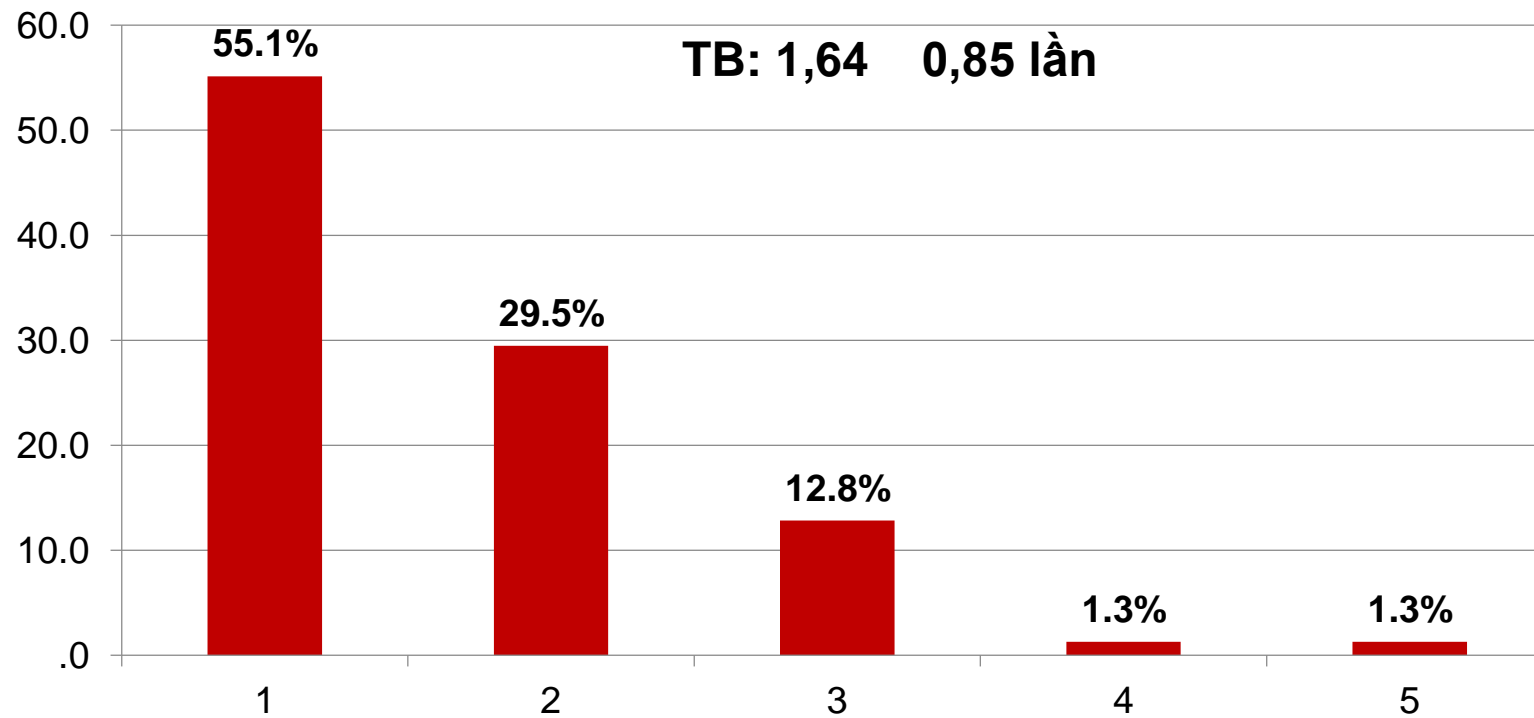
Tăng cân trong QT mang thai

Tăng cân TB	Min - max
8,4 4,1	1 - 22

Asrafi, Iran (2014): BMI 26,6 4,4 kg/m²; TC 11,2 2,6 kg

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm chung

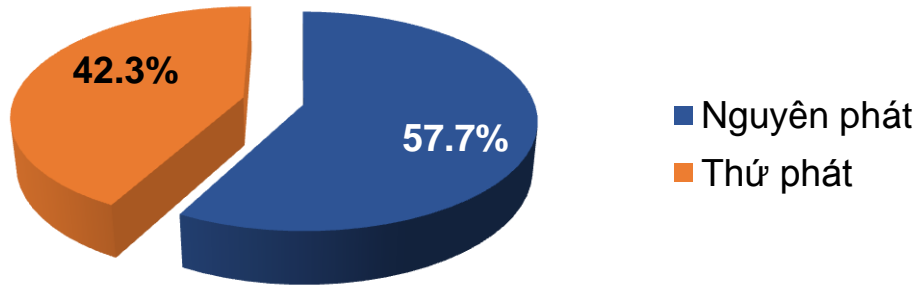

Phân bố số lần mang thai

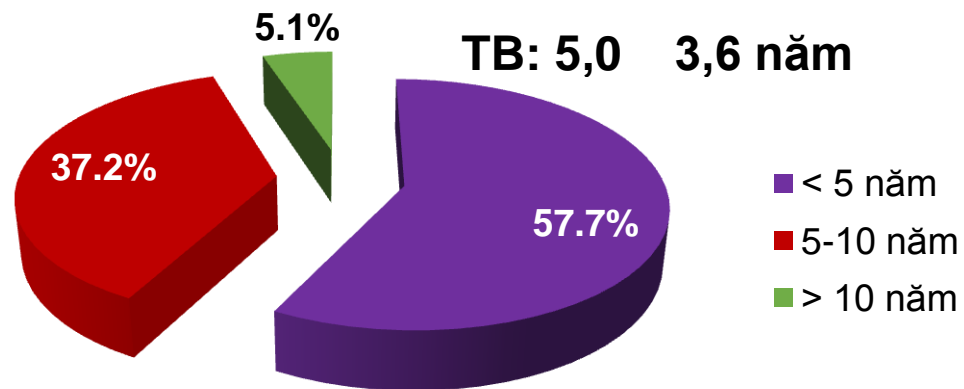
KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm chung

Nguyên nhân vô sinh

Phân loại vô sinh

Thời gian vô sinh

NN vô sinh	N	Tỷ lệ %
Không rõ NN	21	26,9
RL phóng noãn	19	24,4*
Do vòi tử cung	17	21,8
Tinh trùng BT	17	21,8
Lạc nội mạc TC	3	3,8
RL NST 14	1	1,3
Tổng	78	100

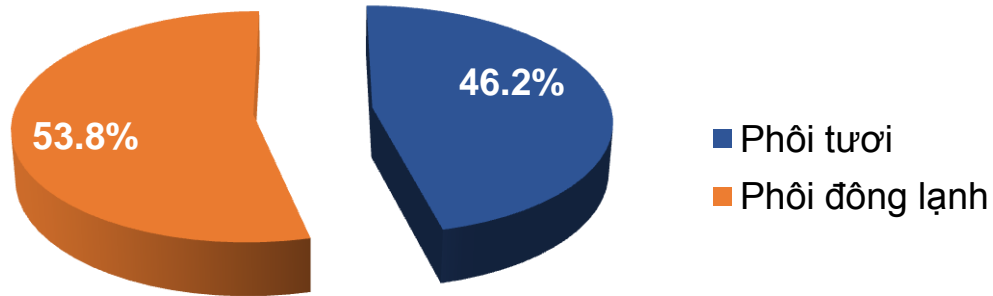
*HCBTĐN: 19,2% (15 Thai phụ)

Hoàng Văn Hùng (2015): NP 54,7%
Phạm Thị Tân (2015): NP 53,8%

Szymanska (2011): HCBTĐN 16,7%
Zhang Jie (2014): HCBTĐN 12,85%

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm chung

Kỹ thuật chuyển phôi

Tỷ lệ đa thai

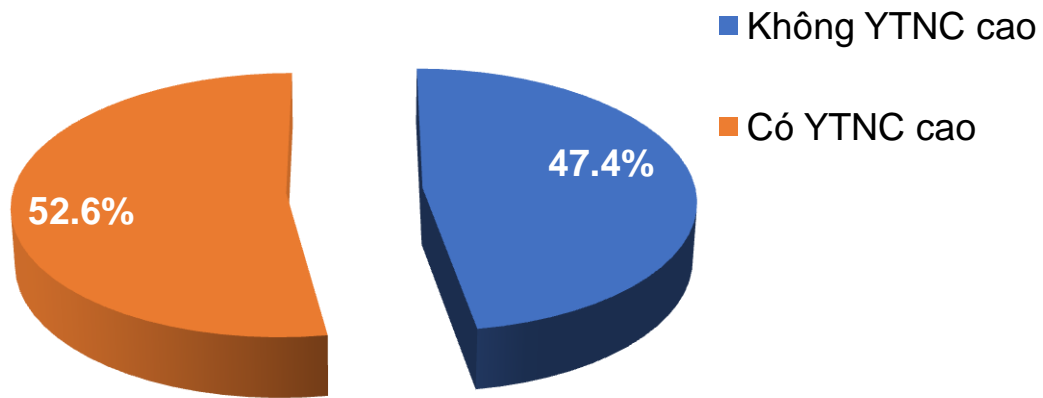
Số thai (thai)	N	Tỷ lệ (%)
1	35	44,9
2	42	53,8
3	1	1,3
Tổng	78	100

Basirat (2016): Không khác biệt về thụ thai thành công

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm chung

Tỷ lệ các yếu tố nguy cơ cao

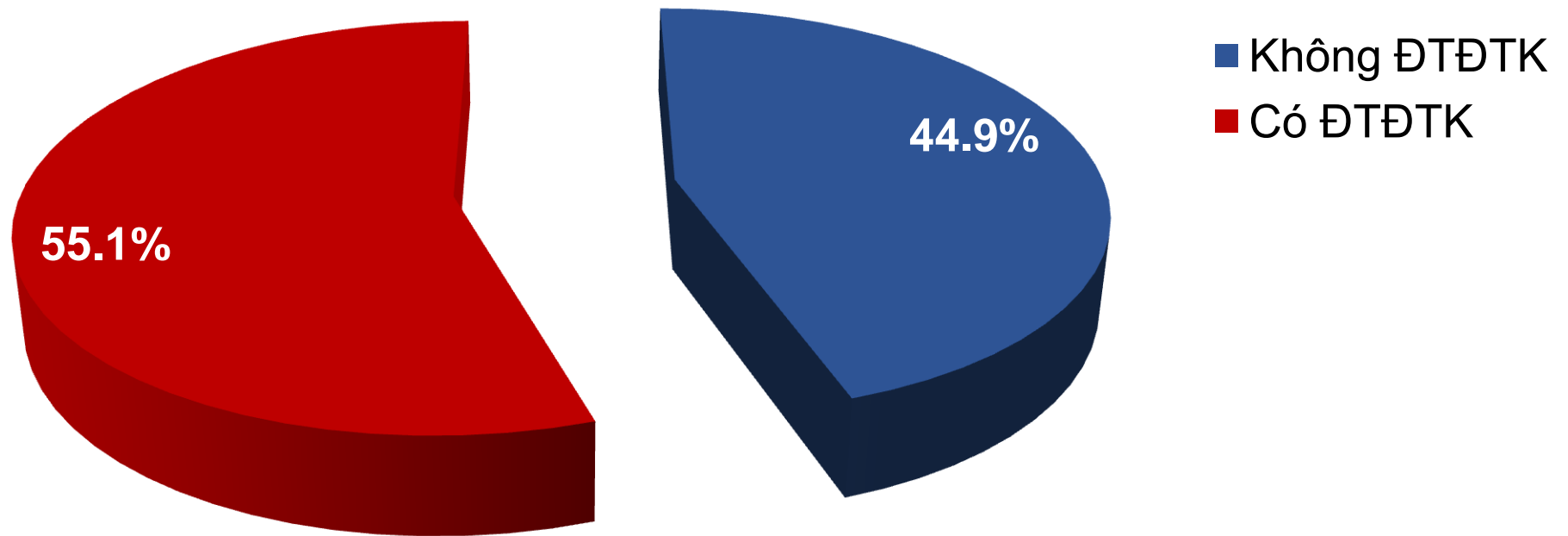
Phân loại nhóm nguy cơ cao

Yếu tố nguy cơ	N	Tỷ lệ (%)
Thừa cân và béo phì	26/78	33,3%
TSGĐ ĐTĐ	19/78	24,4%
Glucose niệu (+)	13/78	16,7%
TS đẻ con to $\geq$ 4kg	1/78	1,3%
TS ĐTĐTK	1/78	1,3%
TS RLDN glucose	0/78	0%

Thái Thị Thanh Thúy (2011): YTNCC 19,3%; BP 7%; GD 9,3%

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Tỷ lệ ĐTĐTK trên nhóm thai phụ sau TTTON

*Triệu Thị Thanh Tuyên (2015): 25,4%;
Wang (2013): 7,6%/5,0% (AOR= 1,28)
Zhang Jie (2015): 11,2%/ 6,81 (OR =1,73)
Thái Thị Thanh Thúy (2011): 39%*

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Đặc điểm tuổi, BMI trước mang thai, tăng cân, tỷ lệ chưa có con

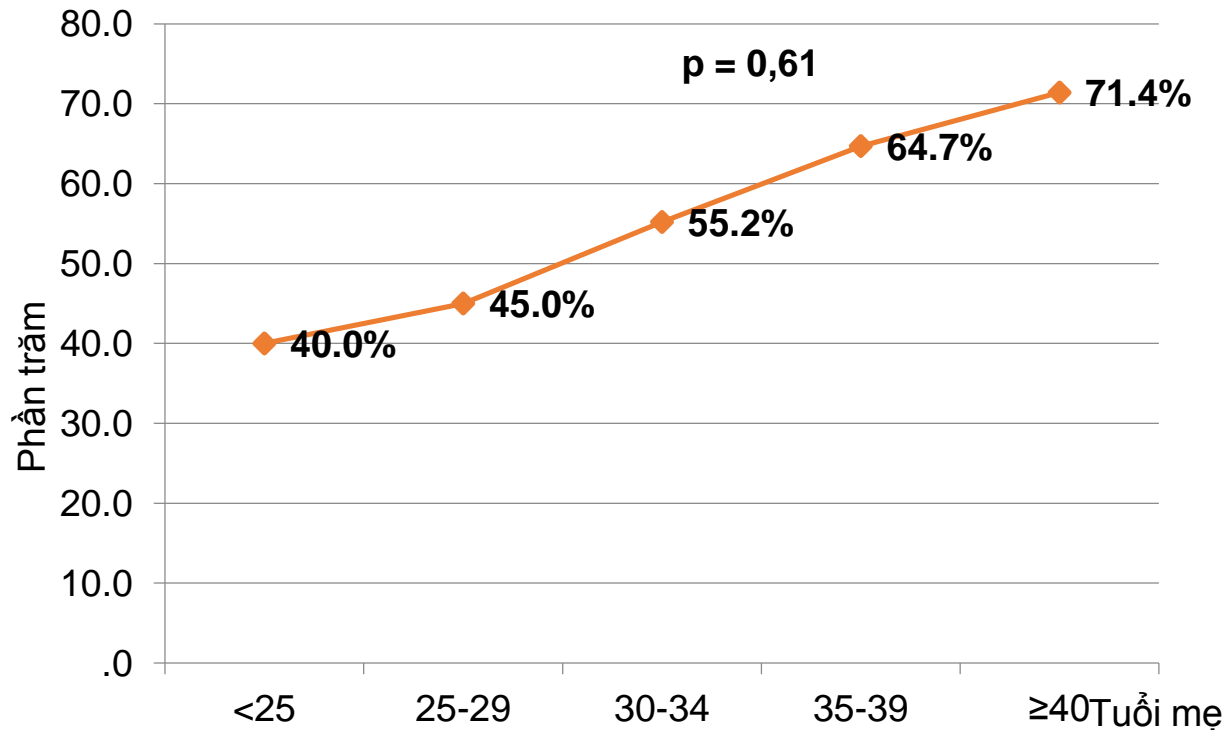
Đặc điểm	Có ĐTĐTK (n=43)	Không ĐTĐTK (n=35)	p
Tuổi mẹ (năm)	31,06 5,2	31,3 4,2	0,11
BMI trước có thai(kg/m ²)	22,8 3,5	21,1 3,1	0,03
Tăng cân (kg)	9,1 4,5	7,7 3,6	0,14
Chưa có con (%)	79,1%	82,9%	0,67

Phạm Thị Ngọc Yến: Tuổi: 30,3 55,8; BMI 20,8 5,8

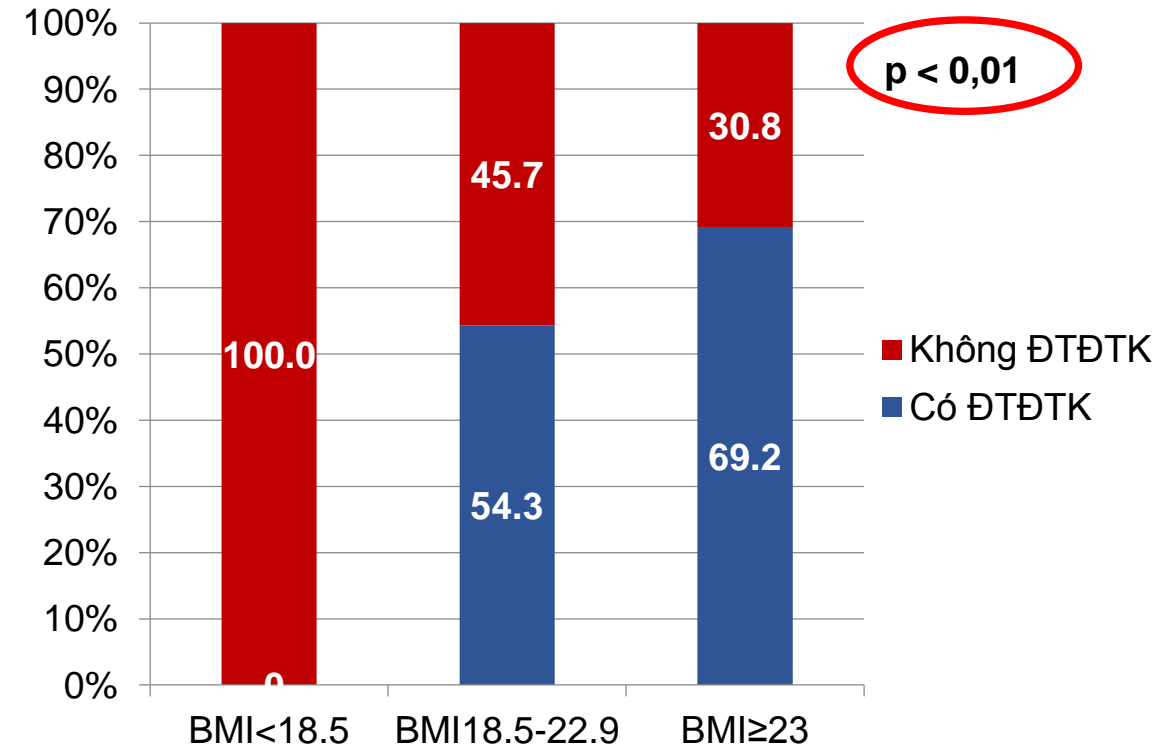
KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Tỷ lệ ĐTĐTK theo nhóm tuổi

Wang (2013): 5,1 %(<25) → 13,5% (≥45); $p < 0,01$

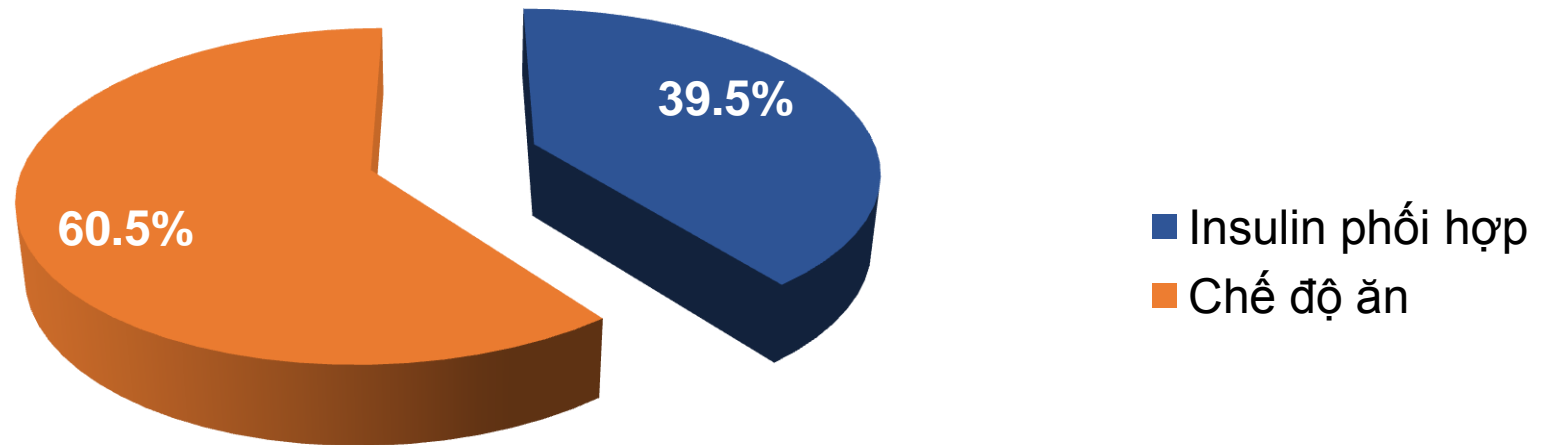

Tỷ lệ ĐTĐTK theo nhóm BMI

Persson (2012): ĐTĐTK ↑ BMI

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Tỷ lệ điều trị insulin

Phạm Thị Ngọc Yến (2015): 6,7%

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Giá trị glucose máu của NPDN 75g và HbA1c

Các chỉ số	TB	SD	Min - max
Glucose máu đói (mmol/l)	5,41	1,24	4,0 – 11,5
Glucose máu sau 1 giờ (mmol/l)	11,37	1,73	8,0 – 16,6
Glucose máu sau 2 giờ (mmol/l)	10,15	2,40	6,5 – 19,2
HbA1c (%)	5,51	0,56	4,7 – 7,1

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Phân tích hồi quy logistic đa biến liên quan của các YTNC cao với ĐTĐTK

Yếu tố nguy cơ		KhôngĐTĐTK (n= 35)	Có ĐTĐTK (n= 43)	p ¹ OR(95%CI)	p ² AOR(95%CI)
TSGĐ bị ĐTĐ*	Không	26 (74,3%)	33 (76,7%)	0,80	0,35
	Có	9 (25,7%)	10 (23,3%)	0,89 (0,31-2,45)	0,57 (0,18-1,84)
TS ĐTĐTK	Không	34 (97,1%)	43 (100%)	0,45**	1,00**
	có	1 (2,9%)	0 (0%)		
TS dễ con to ≥ 4 kg	Không	35 (100%)	42 (97,7%)	1,00**	1,00**
	Có	0 (0%)	1 (2,3%)		
Glucose niệu	Không	33 (94,3%)	32 (74,4%)	0,02	0,04
	Có	2 (5,7%)	11 (25,6%)	5,67 (1,17-27,62)	5,64 (1,05- 30,29)
BMI ≥ 23 kg/m ²	Không	27 (77,1%)	25 (58,1%)	0,09	0,19
	Có	8 (22,9)	18 (41,9%)	2,43 (0,90-6,57)	2,02 (0,70-5,83)

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Liên quan giữa HCBTĐN và ĐTĐTK

HCBTĐN \ ĐTĐTK	Không (n = 63)	Có (n = 15)	p	OR (95%CI)
Không	28 (44,4%)	7 (46,7%)	0,94	0,97 (0,40 – 2,37)
Có	35 (55,6%)	8 (53,3%)		

Liên quan giữa TS sản khoa và ĐTĐTK

TS sản khoa	Không ĐTĐTK (n = 35)	Có ĐTĐTK (n = 43)	p
Số lần mang thai (TB SD)	1,49 0,70	1,77 0,95	0,15
TS sinh non (N (%))	1 (2,9%)	1(2,3%)	1,00
TS sảy thai/TCL (N (%))	14 (40%)	20 (46,5%)	0,56

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Liên quan giữa KT chuyển phôi và ĐTĐTK

Chuyển phôi ĐTĐTK	Phôi tươi (n = 36)	Phôi đông lạnh (n = 42)	p	OR (95%CI)
Không	13 (36,1%)	22 (54,2%)	0,15	0,51 (0,21 – 1,28)
Có	23 (63,9%)	20 (47,6%)		

Zhang Jie (2014): Tỷ lệ ĐTĐTK PT cao hơn (12,13 vs 6,81; p<0,01)

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Liên quan giữa đa thai và ĐTĐTK

ĐTĐTK \ Số thai	Số thai		p	OR (95%CI)
	Đơn thai (n = 35)	Đa thai (n = 43)		
Không	16 (44,4%)	19 (45,2%)	0,94	0,97 (0,40 – 2,37)
Có	20 (55,6%)	23 (54,8%)		

Zhang Jie (2014): MQH số thai và ĐTĐTK (AOR = 2,21)

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Liên quan giữa tai biến của mẹ và ĐTĐTK

Tai biến của mẹ	Không ĐTĐTK (n = 35) N(%)	Có ĐTĐTK (n = 43) N(%)	p
Tăng huyết áp	1 (0%)	4 (7%)	0,37
TSG – SG	0 (0%)	1 (2,3%)	1,00
Nhiễm trùng tiết niệu	1 (2,9%)	2 (4,7%)	0,45
Đa ối	3 (8,6%)	3 (7,0%)	1,00

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và một số yếu tố liên quan của ĐTĐTK

Liên quan của tai biến sơ sinh với ĐTĐTK

Tai biến sơ sinh	Không ĐTĐTK (n = 20) N(%)	Có ĐTĐTK (n = 32) N(%)	p
Sơ sinh nhẹ cân (< 2,5kg)	5 (25%)	18 (56,3%)	0,03
Hạ glucose máu sơ sinh	1 (5,0%)	1 (3,1%)	1,00
Dị tật bẩm sinh	0 (0%)	1# (3,1%)	0,28
Con to (≥ 4 kg)	0 (0%)	0 (0%)	-
Tử vong chu sinh	0 (0%)	0 (0%)	-
Ngạt sơ sinh	0 (0%)	0 (0%)	-

Phạm thị Ngọc Yến: 5,6%

Grady(2011):thai đơn sau thấp hơn SSNC thai đôi TP sau TTON

KẾT LUẬN

1. Nhận xét tỷ lệ ĐTĐTK trên các thai phụ sau TTTON

- 55,1 % thai phụ sau TTTON được chẩn đoán ĐTĐTK theo tiêu chuẩn ADA 2011

2. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và các yếu tố liên quan

• Đặc điểm lâm sàng

- ✓ Tuổi TB của các thai phụ bị ĐTĐTK: 31,06 ± 5,2 năm
- ✓ BMI trước khi mang thai TB của các thai phụ bị ĐTĐTK: 22,8 ± 3,5 kg/m². BMI càng cao tỷ lệ ĐTĐTK càng tăng.
- ✓ 39,5% thai phụ bị ĐTĐTK cần điều trị phối hợp insulin trong nghiên cứu của chúng tôi.

• Các yếu tố liên quan

- ✓ Glucose niệu dương tính là yếu tố liên quan của ĐTĐTK (OR = 5,67). Tỷ lệ SS nhẹ cân ở nhóm có ĐTĐTK cao hơn có ý nghĩa vs nhóm không ĐTĐTK (56,3% so với 25%; p = 0,03).
- ✓ Chưa tìm thấy MLQ giữa HCBTĐN, đa thai với ĐTĐTK

KIẾN NGHỊ

- ✓ Những phụ nữ được chỉ định điều trị TTTON nên được đánh giá về nguy cơ của ĐTĐTK và quản lý thích hợp trước khi điều trị vô sinh.
- ✓ Sàng lọc sớm ĐTĐTK trên các thai phụ sau TTTON để giảm thiểu các kết cục thai kỳ bất lợi cho cả mẹ và thai nhi.

XIN CHÂN THÀNH CẢM ƠN!

